

ABONAMENTUL
 Pe un an . 24 Cor.
 Pe un sem. . 12 "
 Pe o lună . 2 "
 Nrul de Duminică
 Pe un an . 4 Cor.
 Pentru România și
 America . 10 Cor.
 Nrul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe
 su 60 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Miksa utca 2-3.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Manuscripte nu se ina-
 poiază.
 Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

Fuziunea.

(S.) Am spus adese-ori, că faptele petrecute în timpul celor din urmă vre-o două-zeci de ani au produs pretutindeni convingerea, că ungurii nu sunt în stare să conducă ei singuri afacerile statului ungar și că în Ungaria nu se va restabili buna rânduială decât după-ce se va fi format un guvern, pe care pot să-l susție alături cu ungurii și românii, germanii și slavii.

Sunt zadarnice silințele de a-i desființa politicește mai ales pe români, pe slovaci și pe croați, căci ei există cel puțin ca mase indolente, și de aceea e ridicolă pretențiunea de a-i ignora.

Lucrul acesta e atât de adevărat, încât susțitorii azi compromisei idei de stat național unguresc îl recunosc și ei chiar fără ca să-și deie seamă.

Nu odată, fie în parlamentul ungar, fie în coloanele ziarelor, oameni altfel chibzuiți au făcut mărturisirea, că ungurii sunt nevoiți să renunțe la multe fie față cu Coroana, fie față cu Austria, pentru că numai așa își pot asigura pozițiunea predominantă față cu ceilalți concetățeni ai lor. Dacă e adevărat lucrul acesta, pentru Coroană și pentru Austria românii, germanii și slavii din regatul ungar sunt un fel de obiect de compensațiune și Ungaria nu poate să fie tare decât dacă se prezentă alături cu ceilalți concetățeni.

Numai o fuziune pornită din gândul acesta poate să asigure pozițiunea statului ungar.

Sunt acum câteva zile *«Budapesti Hirlap»*, un ziar bine scris, care e considerat drept organ al contelui Andrassy, a făcut o lungă dare de seamă despre izolarea, în care se află ungurii, cari sunt dușmăniți atât de concetățenii, cât și de vecinii lor și nu mai au nicăiri prieteni, nici sprijinitori.

Nu poate să fie bine chibzuită politica ce a dat un asemenea rezultat, și, dacă e adevărat ceace zice organul contelui Andrassy, nici la 1830, nici la 1848, nici la 1860, când s'a publicat diploma din Octombrie, nici la 1866 situațiunea n'a fost pentru unguri atât de grea ca azi, când nimeni, afară, poate, de regele Ungariei, nu se mai simte îndemnat a-i sprijini.

Încă mai grea are însă să le fie situațiunea, dacă vor stărui în politica pe care au urmat-o în timpul celor din urmă vre-o trei-zeci de ani.

Se poate că vor interveni împrejurări, în urma cărora actualii oameni de stat ai ungurilor vor reuși și de astădată să-și mai asigure pentru un timp oare-care predominare; prin această însă ei îi vor face pe unguri încă mai urgisiți, fără ca să le întărească pozițiunea. Dacă românii, germanii și slavii din regatul ungar sunt obiect de compensațiune, atât Coroana, cât și Austria sunt interesate, ca ei să se menție și să nu slăbească prea tare, ci să fie mereu amenințatori. Jertfiți în înțelesul aspru al cuvântului nu pot să fie, ci numai părăsiți și lăsați la discrețiunea purtătorilor de putere câtă vreme se crede, că au să rămâie zadarnice silințele acestora de a-i nimici.

De aceea li-se și spune mereu când cu glas tare, când mai pe șoptite, să reziste, că mai curând ori mai târziu o să vie timpul, când vor putea să resufle liber ca'n timpul când monarchia era unită.

Patrioții luminați și adevărații binevoitori ai regatului ungar sunt cei ce le zic ungurilor: »Intrați la învoială cu ceilalți concetățeni ai voștri, împăcați-vă cu ei și luați înțelegere, ca să lucrați împreună și să susțineți cu puteri unite drepturile și interesele patriei noastre comune, căci altfel faceți peste puțină existența Ungariei ca stat deosebit».

De aceasta e în adevăr vorba în actuala criză, care e un fel de boală cronică ce se trăgănează de vre-o cinci-spre-zece ani acum.

Vorba nu e de un guvern, nici de un rejim, ci de actuală organizațiune, ba chiar de existența statului ungar, care nu mai poate să fie salvată decât formându-se un partid — nu național unguresc, ci patriotic, care sprijinește numai guverne de o potrivă binevoitoare față cu toate elementele constitutive ale statului ungar.

Dacă ungurii în adevăr au ajuns să nu mai aibă nicăiri prieteni și sprijinitori, e pentru dâșii chestiune de conservare să nu fie dușmăniți și în țara lor și peirea li-o pregătesc cei ce pretind a le face un bine, când umplu temnițele și sădesc din ce în ce mai multă amărăciune în suflete.

Mântuirea lor nu poate să vie decât dela cei ce-i vor face să înțeleagă glasul timpului și să pună capăt luptei, care de atâta timp mistuie cele mai bune puteri a-le patriei lor.

FOITA ZIARULUI «TRIBUNA».

Din literatura italiană.

Giovanni Verga.

Epopée scurtă.

Uite cum povestea unchiul Lio întâmplarea aceea:

— Nu puteau să se omoare în alt loc? Nu, au venit tocmai aici la noi, să pustiască tot ținutul! Dar și ei și-au lăsat oasele pe aici; peste tot, în lungul șoselei, prin tufişuri, pe după ziduri, oameni și dobitoace ciopârțiți cu grămada, așa că după o lună nu puteai să dai cu sapa ca să nu dai de oase de creștini! Vai de țarinele și de grădinele noastre! Dar bieții țărani cari nici habar n'aveau de bătaia aia! Mulți au dat ortu-popi, apărându-și avuția!

Cu o zi mai înainte, mulți o luaseră la sănătoasa, cât ce auziau: — Vin! — Svițerii! — Cavaleria! — Și cine nu se îndurase încă să-și lase în grabă casa și satul, când au văzut și au văzut, și-au zis: — Mai bine paguba decât viața!... și tunde-o: oameni, femei, dobitoace, în sfârșit ce bruma puteau să scape; babele cu mătâniile în mână.

Eu n'aveam pe nimeni pe lume, doar patru ziduri, casa și grădina, colea la marginea drumului, pe care treceau atâția soldați — unii ziceau că-s d'ai noștri — alții nu — niște mutre! Voi ce ați fi făcut în locul meu? Am rămas să-mi păzesc casa, am șezut pe zid. — Am eu vreme s'o iau la sănătoase — mă gândeam. Trecu un

ceas, trecură două. Ai noștri târăseră tunuri până colo sus, în vârful colinei, prin mijlocul viei. Ce pagubă au făcut! De-odată, iată unul călare, năcăjit foc, de credeam că vrea să mănânce pe toți — unul de aceia care învață pe alții cum să omoare — și începe să strige. Atunci oameni și cai și tunuri, dau fuga de cealaltă parte a colinei; biata vița noastră! Cea călare era legat la cap, semn că se băteau în vr'un loc; dar de partea noastră nu se vedea încă nimic. Satul era liniștit, ulița pustie, orașul colo pe malul mării părea și el liniștit, iar pe mare vapoarele treceau în sus și în jos fumegând. — Ar fi vremea să îmbuc ceva — îmi zisei eu, că din zori de când stam pe zid, ca un prost.

Atunci începu să tune, spre munte. Un tunet, două, trei; în sfârșit o furtună din senin, în ziua aceia frumoasă de Vinerea-mare. — Haiti! s'a isprăvit cu mănărea! Ce să mai mănânci, cu zavera aceia? Mai bine să dau fuga în casă, și să mă uit prin gaura casei ce-o să fie. Mă cobor repede după zid, și în patru labe alerg pitit după tufişuri. Atunci femeile Proscimo m'au văzut trecând; bătrâna deschise puțin fereastra și începu să strige: — Unchiule Lio! — Ce este? — Pentru Dumnezeu! — Ascunsă după măsă, și mai mult moartă decât vie, era și fie-sa, Nunzia. Nu știau ce să mai facă: — Dumnezeu! — Maica Precista — Aolea! — Bun — zic eu, incheiați-vă în casă și om vedea.

Mă încui și eu în casă, și așteptăm. Nimic. Nici o pisică. Doar colo sus, bubuia tunurile. Să fi fost pela prânz, așa după soare, căci dascălul nu a avut curaj să se urce în clopotniță și să tragă clopotul de prânz, cum făcea în fie-

care zi. Par'că, par'că aş scoate capul, să văz ce e pe afară, când iată coperișul lui Minola că se dărîmă, și apoi altul, la doi pași de noi. Gloanțele începură să ploaie pe coperișuri.

Ce să vezi? Care se făcuse mai inimos, se ascunse sub pat; care se ascunse în pivniță sau în vr'o gaură, ies afară ca nebunii. Plânsete, strigăte; o larmă ca în iad. Eu alergam în sus și în jos prin casă fără să știu unde să mă vâr, căci fiecare lovitură de pușcă mi-se părea că o simteam după ceafă. — Ajutor! — Creștinilor! — strigau femeile Proscimo. Par'că în clipele acelea era vorba de creștini sau de turci! Dacă nu țipau afurisitele alea de femei, poate că nu veneau la noi. Și uite-i, la început zece, pe urmă două-zeci, pe urmă, ce să vă spui? veneau ca un râu, soldați și iar soldați pe cari îi vedeam prin gaura ușei, timp de mai bine de un ceas, pe jos, călări, cu tunuri. Vai de oraș, când o să sosescă la marginea lui.

Dela noi, de-o vrea Dumnezeu, o să se ducă ei, încetul cu încetul, dar asta e, că dupăce trecuseră atâtea de credeam că se isprăviseră vin alții, schiopi, răniți, târînd după ei puștile, și cu fețele negre și arse. Și iată că încep să bată la ușa mea, la Proscimo, și la alții, cerând de băut, și băteau cu puștile, cu pietrii, de credeam că o să dărîme tot.

Dacă am văzut zorul, am deschis ușa și eu și Proscimo și ne-am pus la funia puțului. Apă la unul, apă la altul; și veneau, veneau mereu! Să-i fi văzut cum se aruncau la apă cu oleraful, cu pumnii, cu chipiurile, se îmbrânceau, se îngheșuiau, ca dracii. Unii se trânteau jos, pe pământ, unde zăreau puțină umbră, bieții intrau prin case

Candidat la Lugoj. În urma decedării lui Alexandru Mocioni, un scaun de deputat sinodal mirean al Lugojului în sinodul de Caransebeș a devenit vacant. Primim din Lugoj o telegramă cumcă o conferință a fruntașilor de-acolo a hotărât să puie candidatura d-lui dr. Ștefan Petrovici la acest scaun.

Protestul femeilor române în contra întemnițării d-nei Vlad. Se știe că procurorul unguresc a înștiințat pe d-na Ana Vlad, că dela 1 Iunie n. urmează să ispășească pedeapsa de o lună închisoare în temnița de stat dela Vaț, la care a fost condamnată pentrucă a îndemnat pe școlarii români să vorbească românește. Aproape 8000 de femei române din București au semnat cu acest prilej un energic protest, pe care îl aduc la cunoștința lumii civilizate pe calea presei.

Noi, cei de-aici, durere, nu-l putem reproduce, pentru-că am da iarăș față cu procurorul, dar ni l'am întipărit în inimă.

O probabilă alianță între Japonia și Austro-Ungaria. Se anunță din Viena din sfere politice competente: nu e exact că s'a încheiat o alianță între Austro-Ungaria și Japonia anul trecut. În interesul adevărului trebuie mărturisit însă că în cercurile competente s'a examinat cu toată seriozitatea cerută puțința și necesitatea unei astfel de alianțe, în raport cu relațiunile lor cu Rusia. Prin urmare e foarte probabil că ambele state, într'un caz de conflict cu Rusia, se vor înțelege asupra unui mod de procedare comun.

Din România.

Audiență. Sâmbătă 16 Mai, la orele 12 și jum. din zi Exc. Sa Sefa Bey, trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al M. S. I. sultanului, a fost primit la palatul din capitală în audiență oficială, cu ceremonialul prescris. Exc. Sa Sefa-Bey a avut onoarea a remite M. S. Regelui, în prezența dlui președinte al consiliului de miniștri și ministru secretar de stat ad-interim la departamentul afacerilor străine, scrisorile prin cari M. S. I. sultanul Mehmed V confirmă și reacredi-

și puneau mâna pe ce nemereau. Ne căsneam noi se-i luăm cu binele: — Caporale — ce faceți? — Suntem săraci. — Noi nu știm nimic de război. — Dar cui să spui? Par'că vorbeam pereților. Și să înțelegem ce spuneau ei și mai și, cu limba aia ce bolboroseau de nu pricepeam nici o iotă. Bătrâna Proscimo se încerca să do-mesticească pe un soldat, unul cu o față mai creștinească și tînăr și bălan ca o fată, și-i spunea văitându-se: — Sunt o biată vă-uvă, cu doi orfani. Poate că și măria voastră aveți o mamă, în satul măriei voastre.

— Dar de unde! Soldatul acela, văzând că nu înțeleg de vorbă, începu să tragă la el pe fată. Unul mai rău decât altul! După ce au băut apă, au cerut vin, și după vin au cerut pâine, și după pâine au cerut fata. Ah! cât a fost vorba de pâine și de vin, calea-valea, dar când a fost vorba de femei! Și chiar așa, sub ochii tuturor! Mai bine luam și noi pușca, și ce-o fi să fie! E drept, ei erau mulți, dar când e la o adică! Nunzia, care era o fată cinstită, când a văzut de ce e vorba, a început să răcnească, să sgârie, să muște; se apăra ca o lupoaică. Și bătrâna, se apăra și ea! Atunci sare băiatul lui Minola, dela puț de unde da de băut la tătarii ceia, apucă un par ce-l găsi în curte, și începu să tragă în ei. Dăi, și dăi, ca orbii.

Dar cine a pățit-o mai rău am fost tot noi, bieții țărani. Casele arse, țarinile pustiite, băiatul lui Minola cu o baionetă în pantece, bătrâna Proscimo sărăcită și îneb-nită, și Nunzia cu un copil care nu știe nici azi al cui o fi.

Trad. de P. Robescu.

tează pe Exc. Sa Sefa Bey, în calitatea sa de trimis extraordinar și ministru plenipotențiar pe lângă M. S. regele.

Diplomatice. D. Nano C. G., delegat al României în comisiunea europeană a Dunărei și în comisiunea mixtă a Prutului, actual ministru plenipotențiar cl. II., a fost înaintat în postul de ministru plenipotențiar cl. I numit trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al M. S. regelui pe lângă M. S. regele Italiei.

Aniversara azilului lehzurilor sărace. Azilul lehzurilor sărace înființat din inițiativa d-lui dr. Gh. Miron, în București, strada Criveni No. 39, și-a serbat Vineri un an de existență.

A luat parte la această serbare și A. S. R. Principesa Maria subț al cărei înalt patronaj se află azilul. Alteța sa a fost întâmpinată la sosire de întreg comitetul. D-na Miclescu i-a oferit un splendid buchet. Principesa era însoțită de d-na Elisa Greceanu, doamna sa de onoare. D. general Adrian a arătat mersul azilului dela 5 Mai 1908 până la 20 Aprilie 1909 în care timp s'au asistat 115 femei. Dintre copiii născuți în azil au murit 5 (printre ei 2 gemeni), fiind prematuri sau dezvoltăți incomplect. Dintre femeile căutate în azil au fost 25 femei de muncitori, 53 muncitoare și 10 servitoare, toate numai dela periferia Capitalei. D-na Teodora, casiera azilului, a dat apoi citire bilanțului. Au vorbit apoi d. dr. Miron, inițiatorul azilului, d. dr. Botescu și d. dr. Nicolae Minovici. A. S. R. Principesa Maria s'a interesat de aproape de lucrările azilului, rămânând foarte satisfăcută de progresele ce a constat.

Serbarea s'a terminat la orele 6 p. n.

Sic cogito.

Subț impresiunea celor ce s'au scris în coloanele acestui ziar — și- apoi reproduce în altele — despre situația școlii noastre în general iar în special despre școlile din dieceza Aradului, care comunicat a avut influință desăvârșită asupra gândirii celor pe care îi interesează sincer mersul învățământului popular și îndeosebi asupra învățătorilor care sunt, »cursorii« culturai noastre românești, — ca unul ce fac parte dintre acești muncitori trebuie să vin, să spun, ce gândește învățătorimea și îndeosebi ce gândesc eu.

Din bunăvoința autorităților noastre confessionale am fost numit comisar de examene un șir lung de ani — în care timp am experiat multe — apoi dragostea care am avut o cătră școală și cătră neamul meu, m'a îndemnat să fac excursii prin toate părțile locuite de români, — în tăcere și fără să fac reclam, numai cu dorința să-mi cunosc neamul și așezămintele lui culturale; deci s'ar putea presupune, că aproximativ cunosc persoane bisericești și școlare dimpreună cu activitatea lor școlară și extrașcolară. Cu acestea fiind în clar, — mi-am frământat creierii ani de-a rândul, că ce ar trebui să se facă pentruca să se deie un avânt mai mare culturai naționale și îndeosebi, ce bază solidă să i-se pună școlii noastre că cu atât mai ușor să poată arăta un rezultat educativ și instructiv mai mulțămitor decât până aci.

Văzând apoi și obstacolele care ni-se pun în calea înaintării și observând că acelea sunt sprijinite în parte și de ai noștri fără deosebire, dacă e silit s'o facă, ori dacă o face numai din interes ce n'are legătură cu activitatea care ar trebui să o aibă. Aceasta împrejurare influințată de observațiunile deja făcute asupra unor persoane de influință, angajate la dricul din dărătul carului... m'a îndemnat să-mi exprim părerea asupra notițelor din numitul raport.

După ce am văzut, că gândirea mea în legătură cu observațiile colegilor au fost explicate și li-s'au dat un înțeles la care nici pe departe nu ne-am așteptat, am ajuns la convingerea: că, nu este potrivit, să-și exprimi nici o gândire fără să te cugeți la cele ce au să urmeze și la consecințele cari ar proveni din acelea.

Nu s'ar cuveni să revenim asupra unei acțiuni săvârșite de o autoritate bisericească, fiind de o însemnătate deosebită pe ne-vrute ni-se impune ca să facem întrebarea: Că la ce s'a fîntit, când

s'a dat publicității raportul comisiei școlare, care a fost de-un cuprins atât de pesimist? Ce intențiuni s'au luat în vedere? Ori poate, s'a crezut, că prin publicarea aceluia vor fi aduși la rezon cei ce și-au uitat de sine, ori n'au putut satisface din destul ambe părțile; și pe susținătorii școlii și pe stăpânitori?

Sau doară ca să știe lumea că dieceza cu școlile celea mai bune — în toate privințele — au plecat mai întâiu pe povârniș?

Ori poate n'a fost destulă pedeapsa de 20—40 cor. ce li-s'a dat unora dintre învățătorii pentru unele erori din anuar sau pentrucă n'au avut clasa VI, fiindcă elevii obligați au trecut la școala străină unde erau și fiii ori nepoții preotului din loc sau chiar și ai altor intelectuali, la ce el — bietul mucenic — n'a fost vina? Ori doară a fost invidiat, că acum are salar mare, după legea nouă, — care are valoare numai peste un an și care nu-i sigur că-l va primi de grabă, iar plă-tind cele 40 cor. va trebui să ducă lipsă 3—4 săptămâni, fără ca cineva să se cugete la aceasta?

Neexplicabil!!

Indigetări nu ne stă bine să dăm, — dar nu păcătuiam când poftim să ne scoborim din înălțime și să căutăm coliba dascălului român unde vom afla chinuit de mizeriile vremii, să-i privim în ochi și să-i pătrundem starea lui sufletească sbuciumată și năcăjită, apoi vom afla că aceasta vietate fără razim și fără părtinitori, cu inima strânsă de durere și de frică pentru ziua de mâine, că familia îi va rămânea în lipsuri și — el, cât l-au iertat puterile tot a făcut, dar nu crede nime.

Dacă a fost atare chestie națională, el și-a pus viața în joc și s'a aruncat în luptă; dacă a fost de rezolvat o cauză bisericească, el și-a pus sufletul și a lucrat cu toate puterile ca să fie bine rezolvată, — iar dacă școala i-a cerut prinos, apoi a sacrificat tot, servind chiar doi stăpâni... numai pentru o bucată de pâine... și, mulțumirea o iau alții cari se desmeardă în neactivitate și cari fac capital, că nu li se atinge nici un fir de păr pentrucă sunt nesupuși...

Ei bine! Numai pentru el, pentru nefericitul dascăl confesional sunt pedepsele? Cei ce se tăvălesc în noroiu și stropesc edificiul... scump și sfânt, pot să fie iertați? Ori condițiile sunt făcute pentru ca să se țină în evidență greșelile dascălilor și răsplata care au să o primească? Tot atâtea lucruri neînțelese și grele de cântărit dar cari cer o explicare, pentrucă cupa suferințelor se apropie să fie plină. Majoritatea deprimată de cele observate de și nu o dă pe față aceasta, dar în suflet se cugetă — cel puțin 50 proc. — cum să-și înecă dorul de ai săi și să se ducă unde li-se îmbie traiul mai ușor și unde sunt primiți cu brațele deschise.

Dacă învățătorimea a greșit și rătăcește, nu e aceasta invențiunea proprie ci e numai o simplă imitație sau o acomodare, cum ai zice: se face covrig.

Cum vede pe alții făcând așa se acomodează, raționând (?) că dacă mai marii lui se îndoaie fără să aibă lipsă s'o facă aceasta, la ce el, — biet sârmanul de dascăl — să nu se plece (?) ca, sabia să nu-i taie capul, căci vede, că viteji cari să parăze loviturile nu — avem... și apoi mergând orbis în urmele altora uită că în umilință, — cu încetul — cu încetul lanțul încătușează pe toți și îi frânge... dar să mi-se creadă că nu e vina lui ci acelora dela care a învățat să lucre astfel.

O, strămoșilor, cari ați suferit pentru neam și lege! De ce nu umbriți capetele următorilor voștri, ca barem o fărîmă din virtutea voastră să pătrundă în spiritul lor...?!

Prin celea spuse n'am voit să aprob ținuta necorectă, nici să apăr neglijența unora și a altora nu, de fel! Fiecare primească-și plata după merit. Vreau însă, ca să zic, că în împrejurările de azi trebuie să fim foarte circumspecți și prevăzători, căci: în vatră avem foc, dar e acoperit de spuză și sgândărându-l tot des prinde flacără și toată casa rămâne »scrum«.

Când pe aceasta cale am pierdut învățătorii și școala, apoi peste scurtă vreme vom pierde și biserica, iar la urmă:

Cine va suferi durerea??

Măderat, Mai 1909.

Petru Vancu,
învățător.

Nota Redacției Am dat loc notelor de mai sus, spre a nu fi învinuiți că suntem porniți asupra corpului învățătoresc. Observăm că referatul dlui Dr. Gh. Ciuhandu asupra situației școlilor nu a fost publicat din partea autorităților bisericești, cari nici nu au știut de apariția lui în ziarul nostru, ci a venit în redacția noastră prin d. I. Rusu Șirianu care fiind membru în sinod l'aprocurat acolo spre publicare în ziarul nostru. Este deci o greșală a se acuza autoritățile bisericești pentru publicarea lui.

Din parte ne am crezut necesar a se publica unele părți din acel referat (căci nu l-am putut publica în întregime și nici nu era de interes) pentru că am socotit absolut necesar să se cunoască situația adevărată a școlilor noastre primare. Numai în felul acesta se va putea forma în opinia publică o idee exactă asupra primejdiei adevărate a școlii noastre și asupra măsurilor și mijloacelor de îndreptare. Scopul nostru a fost acesta și socotim că numai în felul acesta, arătând adevărul întreg și nu prin fraze frumoase și mincinoase, putem face un serviciu cauzei noastre.

Scrisoare din Roma.

Din camera italiană. — Critica alegerilor. — Atac contra bisericii catolice.

— Dela corespondentul nostru. —

Roma, 27 Mai 1909.

Sunt trei luni decînd s'au făcut alegerile de deputați în Italia, și Camera nici pînă azi nu a isprăvit cu discuția asupra modului cum s'au făcut aceste alegeri. Oratorii unul după altul se urcă la tribună și acuzînd guvernul de ingerințe, fac destăinuirii cari zilnic dau pe față metoda puțin corectă ce a întrebuintat administrația, spre a face să reușească candidații guvernamentali.

Poate că în Italia — țara tuturor libertăților — lucrurile acestea se petrec mai rău decît în oricare altă țară din lume, căci iată cite-va din acușările ce deputatul De Felice le-a adus guvernului, în ședința de ieri a Camerei:

La Militello în Sicilia, au votat la ultimele alegeri pentru guvern, toți morții din Messina; ceva mai mult, judecătorul din acea localitate, face dreptatea în casa sa, citează martori în casa sa, arestează pe cine crede în casa sa, și amenință cu fulgerile puterii pe toți cari nu vor vota cu guvernul.

La Vizzini, tot în Sicilia, pe cînd poporul sărbătorea reușita candidatului opoziției, o mîină sacrilegă a aruncat o bombă în mulțime, rănind zece persoane.

Ministrul de externe, Tittoni, a chemat pe un atașat de delegație dela Petersburg, ca să-i servească de agent electoral.

Ministrul de finanțe Lacava, a mutat dintr-o localitate în alta pe un casier, pentru a ajuta pe candidatul guvernului; ministrul poștelor și telegrafului a făcut același lucru, cu mai mulți impiegați poștali.

De Felice citește o scrisoare a unui primar, adresată unui candidat de deputație, în care primarul amenință pe candidat cu un sechestra de 500 de lei ce trebuia să dea pentru un proces, dacă nu va vota el și amicii săi, cu guvernul.

În localitatea Castelvetro, poliția a făcut un denunț contra candidatului opoziției, și comisarul a ordonat imediat arestarea partizanilor lui, și nu i-a liberat decît după ce ancheta a arătat că nu erau destule probe contra lor... dar aceasta liberare s'a făcut după alegeri.

În Sicilia, telegrafii funcționa numai pentru candidații guvernului, iar De Felice și ceilalți opoziționiști, au fost siliți să-și facă pe contul lor o echipă de bicicliști, cari se poarte telegramele la un alt birou poștal; dar și cu acest mod, nu s'a putut avea comunicație directă cu Roma.

De Felice aduce toate aceste acușări în ședința pu-

blică a camerei, acușări documentate și exclamă textual, adresîndu-se camerei întregi:

— În ce vremuri trăim, domnilor! Ce fel de țară este țara noastră.

Toate aceste lucruri, și multe alte pe cari nu le scriu în această corespondență, s'au petrecut, s'au spus în plină cameră, s'au publicat în gazete și s'au stenografiat de stenografii statului.

Spun drept, că mi-s'a părut curios că după atîta trecere de vreme dela alegeri, camera să se mai ocupe încă de aceste fapte, cari numai în Ungaria sunt întrecute. Azi am avut ocazia să vorbesc cu un fruntaș politic, care a jucat un rol important în alegerile trecute, susținînd partidul anticlerical.

— Ce crezi, îmi răspunse dînsul, la noi așa merg lucrurile și dacă vezi discuția aceasta să nu te mire. Ce-ai zice, cînd ți-o spune eu, că după patru ani — la sfîrșitul legislației legale — mai sunt deputați nevalidați încă în colegiile care-i-au ales? Ca la noi la nimeni!

Poate că persoana de mai sus a cam exagerat, că fiind din opoziție, dar oricum, lucrurile nu prea se fac cum trebuie.

Un alt deputat, tot în ședința de ieri a camerei — Podrecca — a atacat foarte viu guvernul și pe preoți pentru ajutorul ce au dat în alegeri, și a atacat și mai violent biserica și toată instituția religioasă creștină.

Un curent curios și îngrijitor se formează în Italia: din ce în ce crește ateismul și ura în contra preoților; o idee interpretată greșit, înțeleasă rău care uneori dă naștere la scene triste: preoți fluierați pe stradă, insultați, scuipați în obraz de grupuri de lucrători, cari cred că tot clericalismul se concentrează într-o singură persoană ce din întîmplare le ese în cale, un preot sau un seminarist. Un fapt trist s'a întîmplat în toamna trecută. Lîngă Roma, la Albano, trei-zeci de tineri seminaristi cari făceau o excursiune pașnică, au fost atacați ziua la amiază de-o bandă de haimanale. Șase seminaristi au fost răniți de cuțite, patru de focuri de revolver și doi și-au pierdut viața.

Podrecca, deputat și șeful unei grupări anticlericale, ieri în cameră, între alte atacuri vehemente la adresa guvernului, a zis că biserica trebuie să dispară, că statul singur trebuie să rămîie, fără preoți, fără religie, fără sfinți, fără Dumnezeu.

Azi, gazetele socialiste și democratice aplaudau discursul lui Podrecca și negreșit că poporul incult, a căpătat un alt dram de ură în contra religiei.

Cum o să se sfîrșească lucrurile acestea cine știe, dar curentul antireligios crește, iar moralitatea și credința scad în această Italie, leagănu creștinătății.

Situația politică.

Cu ziua de azi primim două știri de senzație, cari desvălesc în toată goliciunea lor goana după putere și politica mărunță de interese pe cari o fac gălăgioșii noștri patrioți.

Ziarul vienez »Neue Freie Presse« aduce în numărul său din urmă știrea, că fracțiunea așa numită autonomistă a partidului independist, ar fi înaintat, pe ascuns, M. Sale un memorandum, prin care, în schimbul puterii renunță la ori-și-ce fel de pretențiune națională. Kossuth se grăbește să desmintă știrea aceasta, dar faptul, că se poate răspîndi un astfel de zvon și încă într-o formă hotărîtă, dovedește îndeajuns cu ce ochi e privită toată zvircolirea independiștilor, în seriozitatea cărora nu mai crede nimeni.

Despre un alt plan ne informează »Pester Lloyd«. Și acesta pare și mai probabil. Conform acestui plan, la proxima audiență, Kossuth va propune M. Sale, să numiască un guvern compus numai din independiști, cu condițiunea, ca ei să realizeze în cursul unui an votul universal, egal și secret, iar

celelalte probleme politice să fie lăsate pe seama camerei viitoare. Și știrea asta se desminte, firește.

Noi știm însă că partidul independist e pornit să facă ori-și-ce fel de concesiune, numai să poată ajunge la putere, și nu ne-am mira deloc dacă, după atîta zgomot de luptă, după atîta aparență mincinoasă de idealism, ne-am trezi într-o bună dimineață, că voinicii lui Kossuth și-au uitat cu totul de principiile lor »radicale«...

Ce-ar mai zice atunci d. Niculiță Șerban, cu banca lui autonomă cu tot?

Memorandul autonomiștilor.

»Neue Freie Presse« aduce în numărul său de Rusalii următoarea știre senzațională:

Suntem informați din izvor sigur, că M. Sale se află azi în posesiunea unui memorandum, care cuprinde programul de guvernare al partidului independist. Memorandul acesta i-s-a înaintat M. Sale pe ascuns, de către un politician, care nu face parte din consiliul de miniștri. Autorul lui se presupune, că ar fi un kossuthist din tabăra așa zisilor autonomiști, cari în timpul din urmă au ajuns să pună tot mai mare stăpînire pe partid. Și nu-i exclus, ca mai tîrziu însuși Kossuth să fie constrîns a se solidariza cu acest memorandum.

Cu ce preț vreau să ajungă kossuthiștii la putere? Programul lor e cu mult mai modest decît al lui Wekerle ori al lui Andrassy. Ei vreau să guverneze singuri fără concursul 67-iștilor, ceea ce nu înseamnă, că se vor abate dela politica 67-istă. Nu vor cere nici concesiuni militare și nici economice, și în realitate se vor mulțami și fără banca autonomă. Iată câteva amănunte:

Impăratul să numească un cabinet pur independist.

Cabinetul acesta kossuthist se obligă:

Să realizeze votul universal,

să treacă prin cameră chestiunea anexiunii și să se îngrijască de acoperirea cheltuielilor acestuia,

să ridice contingentul armatei și să rezolve chestiunile militare, — fără concesiuni.

Impăratul își da mai departe învoirea, că în camera ungară să se aducă o hotărîre formală cu privire la înființarea băncii autonome. Iar guvernul — kossuthist garantează că această hotărîre nu se va îndeplini. În Cameră se va provoca ce-i drept o discuție și pe urmă o hotărîre despre înființarea băncii autonome, dar în momentul oportun — pela sfîrșitul anului 1910 — domnitorul se va folosi de dreptul său de veto, și va refuza se sancționeze o astfel de lege...

Față de știrile publicate în ziarul vienez, oficiosul »M. T.« declară, că șeful partidului independist, Francisc Kossuth n'are nici o cunoștință despre un astfel de memorandum, și că nu-și poate închipui să se găsească în întreg partidul un om, care se poată iscăli astfel de propuneri...

Un program nou.

»Pester Lloyd« scrie:

Sâmbătă seara, în localitățile clubului kossuthist, deputatul Holló a făcut aderenților săi câteva destăinuirii interesante. După spusele lui Holló, Kossuth ar fi declarat că în viitor nu va mai sprijini planul de acțiune al coaliției, că va propune M. Sale, cu ocazia proximei audiențe, sa-i

Fabrica de spălat cu aburi

«KRISTALY»

Kristály gözmosó gyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Cu mașinăriile sale cele mai moderne, aranjată cu puteri electrice, spală, calcă și curăță albituri bărbătești și de dame, și tot felul de lingerie cu prețuri moderate.

—[La o sumă ce trece peste zece cor., pachetul se retrimite porto-franco. —

ea puterea partidului independist pe lângă urătorul program.

Partidul independist se învoiește să omită din programul său pe un an chestia băncii.

În timpul acesta va realiza reforma votului niversal, egal și secret.

Iar celelalte chestiuni actuale se vor lăsa pe mâna noului parlament, dacă M. Sa va promite, și va respecta voința viitoarei majorități, și în iz, că aceasta se va pronunța pentru banca autonomă.

Intimități asupra prințului moștenitor.

Ziarul din localitate »Aradi Közlöny«, duce unele intimități asupra prințului moștenitor Francisc Ferdinand. Ziarul afirmă că deține informațiile din loc absolut autozat, dela o persoană din anturajul arhivucelui.

Prințul de coroană ar fi spus, că nu urăște poporul unguresc, dar că pricina relelor este »Cazinul național« din Budapesta, are susține regimul oligarhiei și se vîră între popor și coroană. Cazinul acesta trebuie sădrobit căci el e focarul neînțelegerilor, a spus prințul moștenitor. Conte de Andrassy e reprezentantul acestei cliici și intru aceia prințul nu poate avea încredere în el. Conte de Andrassy a împins pe contele Tisza într'un impas și pe urmă l'a rărsit (hat den Grafen Tisza in eine Seckasse getrieben und ihm verlassen).

Ședința solemnă dela Academia Română.

Ședința de Sâmbătă a Academiei Române a fost, fără îndoială, una din cele mai interesante din câte s'au perindat la cea mai înaltă instituțiune culturală.

D. Duiliu Zamfirescu, noul academician, crie »Minerva«, a ținut un discurs de excepție lipsindu-se de stereotipul clișeu, conform tradițiilor Academiei, de a se ocupa numai de activitatea persoanei pe care o nlocuiește și a vorbit despre un subiect din de interes pentru literatura noastră: »Poporanismul în literatură«, pe care l'a combătut, după cum a combătut și literatura cu tendinți.

D. Titu Maiorescu a răspuns dlui Duiliu Zamfirescu printr'o admirabilă cuvântare, prin care a arătat că nu se asociază la părerile emise de noul academician și a susținut poporanismul care s'a făcut și se face în literatura noastră.

Se înțelege că susținerea părerilor deosebite ale celor doi academicieni a prezentat marele interes al ședinței.

Un public numeros, cum încă nu s'a văzut sub cupolă, a asistat la această importantă ședință de recepție.

Cuvântarea dlui Duiliu Zamfirescu.

D-sa a început prin a spune că spre a se conforma tradiției ar trebui să vorbească despre Olănescu-Ascanio, în locul căruia a fost ales. Dar memoria acestuia mi-e atât de scumpă — a spus d. Zamfirescu — în cât mi-e teamă să nu fiu destul de cumpănit, în calitate de academician, în judecarea operilor lui.

Dacă aș avea ceva de spus, aș vorbi despre limpurile în cari a trăit Olănescu, timpuri când numai platitudinea și sectarismul duceau departe. Și Olănescu care era înzestrat cu calități intelectuale atât de superioare, ar fi putut ajunge un mare om de stat, dacă nu ar fi trăit în astfel de timpuri.

Dar dacă nu voiu vorbi de Olănescu — a spus noul academician — voiu căuta să ating o ramură a literaturii, care a făcut obiectul preocupărilor sale, voiu vorbi despre: Poporanismul în literatură.

Intrând în tratarea acestui subiect, d. Zamfirescu a început prin a spune că la noi există convingerea că românul e născut poet, și s'a căutat să se dovedească că această afirmare e inexactă, că românul, ca popor, nu e mai mult nici mai puțin poet ca alt popor.

Pentru susținerea acestei afirmări, a analizat origina poporului român, a făcut un istoric al ocupațiunii Daciei de romani și a demonstrat latinitatea poporului. În această latinitate trebuie căutată particularitatea noastră.

Și cum pe strămoșii noștri i-a caracterizat două mari însușiri: conservatismul ireductibil și un senz de orientare admirabil, și noi urmașii avem aceleași însușiri.

Romani apoi, erau de toate, numai poeți și artiști nu erau. De unde atunci afirmația că românul s'a născut poet?

Și ca să dovedească mai temeinic aceasta, d. Zamfirescu a început să se ocupe cu poeziile noastre populare, cu baladele noastre. În acest scop a cercetat poeziile populare adunate de Alexandri și a insistat în deosebi asupra poeziei »Miorița« pe care a prezentat-o așa cum a descris-o Alexandri, și apoi Teodorescu G. D., Tocilescu și învățătorul Vasiliu.

Toți aceștia au cules-o se spune, din popor, dela Badea Udrea sau dela Tudor Lăutarul, etc. Dar, a spus d. Zamfirescu baladele sunt adevărate compoziții literare și istorice cari nu pot ieși din mintea flăcăilor la hori, ci din cugetarea unui om cu calități deosebite. Și atunci de unde afirmația că tot românul e născut poet.

Românul ca popor la Dunăre, prin situația lui geografică, trebuie să fie mândru, nobil, vigilent, iar nu numai decât poet.

Și apoi poporul nostru, un popor agricol are nevoie să-și întrebunțeze forțele și în direcția economică, spre industrie, căci numai astfel și starea lui materială atât de precară și care dă naștere la zbuciumări din 10 în 10 ani se va îmbunătăți.

Mai departe d. Zamfirescu s'a ocupat de literatura poporanistă și de literatura cu tendinți pe cari le combate. Reprezentanții cei mai autorizați ai acestei literaturi sunt dnii Coșbuc și Octavian Goga. Amândoi aceștia au două mari defecte, sunt lipsiți de lirism. Poezia lui Coșbuc plină de tendințe e ridicolă; iar Goga își face impresia unui arendaș de talent.

Vorbind apoi de nuvelistii și romancierii noștri spune că dnii Slavici și Ion Popovici influențați de literatura poporanistă au descris numai personaje din popor, persoane ale căror suflete nu le cunosc și le aplică un suflet străin.

Noul membru al Academiei a spus apoi că orice popor trebuie să își aibă literatura lui. Însă atenția scriitorilor nu trebuie îndreptată numai spre țaran. Toate clasele sociale trebuie cercetate și la noi unde e țara contrastelor s'ar găsi tot felul de subiecte importante. De aceea speră că și romancierii noștri își vor îndrepta privirile și spre alte clase sociale nu numai spre săteni.

Tinerii noștri literați, a terminat d. Zamfirescu, să-și aducă aminte de aristocrația care ne-a dat România de azi și să se ridice în contra tiraniei exercitată în numele libertății, pentru că ea este tirania mediocrității.

Răspunsul dlui Titu Maiorescu.

Ilustrul academician a început prin a spune că deoarece d. Zamfirescu n'a vorbit despre per-

soana celui dispărut dela Academie, nu va vorbi nici d-sa despre cel care intră în această înaltă instituțiune. Se va ocupa însă de cuvântarea de recepție a noului ales.

În primul rând s'a asociat la istoricul asupra originii noastre latine, făcut de d. Zamfirescu, cu atât mai mult cu cât în ultimul timp d. Radu Rosetti a căutat să conteste această origină.

Cât privește aprecierile curat literare, d. Maiorescu nu se poate asocia cu cele spuse de d. Zamfirescu.

Nu pot lăsa să treacă, a spus d-sa, fără împotrivirii imputarea adusă lui Alexandri asupra culegerii poeziilor populare. Poet mai întâi de toate, poet național, Alexandri a fost entuziasmat de partea frumoasă a poeziei noastre.

Mai departe d. Maiorescu a descris toată frumusețea poeziilor lui Alexandri, pline de sentimentalism și lirism și a arătat influența acestor poezii asupra poporului și asupra clasei aristocratice care nu prea știa românește. Alexandri a găsit în poeziile populare cea mai bogată comoră de frumusețe dela care să se adape societatea românească.

Oratorul a citat apoi poezia »Hora« și »Vulturul și floarea« din care arată până unde se poate ridica adevărata frumusețe literară a poporanismului.

Cu mlădierea dată de Alexandri acestor poezii, ele au mers în sufletele noastre și rădăcinile împănate cresc și rodesc în toate direcțiunile. Această mișcare se face dela sine prin puterea covârșitoare a operilor frumoase.

Am stăruit asupra acestei controverse — a spus d. Maiorescu — fiindcă opera lui Alexandri trebuie să găsească pururea în Academia Română un apărător.

Mai departe distinsul academician nu se asociază cu cele spuse de d. Zamfirescu asupra celorlalți literați pe cari i a citat că iau subiectele numai din clasa țărănească, susținând că nu e nevoie să i-a subiecte din alte clase sociale — cum afirma d. Zamfirescu, spre a se da ființe pline de viață.

Simplicitatea țărănească nu exclude frumusețea lirică.

Terminând, d. Maiorescu spune că de obicei poezii nu înțeleg pe poeți și ca atare apelează la noul academician să ne lase pe noi să judecăm pe poeți, și d-sa să ne îmb gâțească și de aci înainte literatura noastră cu opere strălucite ca acelea ce i-au deschis porțile Academiei.

Din Străinătate.

Congresul panslavist. Agenția West-nik comunică din Petersburg că ședințele comitetului executiv al congresului panslavist au fost sfârșite. S'a discutat chestiunea dacă o activitate ulterioară ținând la unirea slavilor este posibilă. Se remarcă patru puncte discutate: Lipsa de consimțământ în părerile popoarelor slave în chestiunea anexării, neunirea dintre sârbi și bulgari, lipsa de indicii că se întăresc raporturile dintre ruși și polonezi în Rusia pe temeiul fraternității, în fine relațiunile continuu încordate între ruși și polonezi în Galiciă. În cursul discuțiunii s'a constatat că aceste fapte nu formează piedici de neînviș pentru continuarea la congresul dela Praga. Anexarea a fost o acțiune separată a guvernului austro-ungar fără ca parlamentul să fi luat parte la ea. Din aserțiunile reprezentanților bulgari rezultă că munca culturală în Bulgaria va avea de scop să păzească toate popoarele slave din Balcani de absorbire și de aservirea economică. Cu

Vânzare - lichidațiune încuviințată prin lege.

Am onoare a face cunoscut atât on. public din oraș, cât și din provincie, că în pră-

vălia mea de lampe, sticlărie și porțelan voi aranja

vânzare-lichidațiune.

Deoarece toate obiectele se pot căpa foarte

ieftin și pe lângă serviciu prompt și conștiințos Roagă binevoitorul sprijin

özv. Sütő Józsefné (Urbán E.)

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 478.

toate acestea nu se poate privi desacordul actual al popoarelor balcanice ca primejdios pentru ideea unirii slavilor. Cu privire la unirea rușilor și polonezilor din Rusia s'a exprimat speranța, că toți partizanii unirii slave să facă tot posibilul pentru a triumfa principiile depline de drepturi pentru toate popoarele slave proclamate la congresul dela Praga. Comitetul a decis să ție viitoarea conferință în Ianuarie 1910.

*

O revoluție în Peru. Un grup de revoluționari comandat de Pierola a atacat palatul guvernului. Un trimis a pus mâna pe președintele Leguia pe care a voit să-l facă a demisiona. Trupele credincioase guvernului au liberat pe Leguia, au tras focuri asupra mulțimei ucizând patruzeci de oameni. Revolta s'a potolit.

*

Evenimentele din Turcia. Camera a adoptat proiectul despre despăgubirea funcționarilor destituiți. Va urma în curând discuțiunea proiectului despre modificarea legii militare, în care se spune că pe viitor și creștinii vor putea fi înrolați în armata musulmană.

Ziarele din Constantinopol anunță că ofițerii armatei și ai marinei vor talmăci sultanului într'o adresă sentimentele lor de loialitate și de recunoștință pentru manifestul lansat. Manifestul sultanului către armată și marină se va citi în toate garnizoanele în chip sărbătoresc, organizându-se sărbăzi cu acest prilej.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 1 Iunie n. 1909.

— O școală pierdută. »Gazeta Transilvaniei« aduce trista și rușinoasă veste despre pierderea unei școale românești, în anul atât de românesc al Făgărașului. Școlile acestea va sosi un însărcinat al ministerului de instrucție publică, însoțit de vizorul școlar din Făgăraș, d. Szabó Elez și de protopopul Zărneștilor Ioan Hamzea spre a împlini actul predării școlii centrale confesionale din Bran. »Gazeta« vinuiește pe protopopul Hamzea și pe cuitorii din Bran pentru această pierdere. Să zici, dacă-i în țara Făgărașului a deputatului naționalist Șerban. Când se va înființa banca națională, atunci de sigur el va dobândi și școala românească a brănenilor.

— Excursiune școlară. 36 de elevi ai gimnaziului românesc din Brad, în frunte cu trei profesori, au plecat de sărbători într'o excursiune studii, prin Timișoara, Lugoj, Caransebeș, până la Orșova. În drumul lor spre casă, excursiunii se opresc azi să viziteze și Aradul. Pe noapte tinerii oaspeți vor fi găzduiți în seminarul teologic. Să fie bineveniți între noi.

— Sărbători vesele. Luni în 7 Iunie st. se va desbata în fața curții cu jurați din Târnăveni procesul de presă intentat redactorului responsabil — al »Gazetei Transilvaniei« d. Branice, pentru publicarea articolului »Sărbători vesele«, apărut în numărul 120 din 1/14 Iulianul trecut, în ajunul sărbătorilor Rosaliilor.

— Soarta unui transfug. Din Caransebeș scriu următoarele: Dr. Ilie Minea se căsătorește acum amar. A părăsit odată tabăra națională intrând în acea a frazelor umflate, a făcintelor deșerte. Aici în apele cele turburi se căsătorește și va fi în elementul său, însă s'a înșelată. Ca un secret public s'a lăsat prin Caransebeș vestea că a fost dat afară din redacția »Zărilor«, unde el se îndeletnicea în a terfeli și năzuințele bune și pe toți fruntașii neamului nostru și că la finea anului școlar va părăsi țara de limba și literatura românească dela

gimnaziu, unde multă ispravă n'a făcut, punctualitatea nefiind forța lui. Naționalistul de ieri, burdistul de astăzi, mâine își va lua catrafusele sale și luând toiagul pribegiei va căuta într'un loc obscur adăpost și pâinea ce-i lipsește. E de prisos să scotocim după cauzele acestui trist fapt și departe este de noi gândul să ne bucurăm de păcăniile bietului om izgonit de o soartă nemiloasă, însă dreaptă. Urmarea aceasta funestă a faptelor unui caracter slab să fie un Mene Techel pentru tinerimea noastră, iar aceluia cari vâna după interese personale părăsesc cauza neamului, le poftim să străbată aceeași carieră strălucită ca a sărăcuțului de Dr. Ilie Minea.

— Din Pecica a venit azi la curtea episcopescă din Arad o deputațiune cu plângerea, că a doua zi de Rosalii cei trei preoți din localitate au refuzat a ieși cu poporul pe câmp spre a face litia. Este trist, că în împrejurările atât de grele prin cari trece azi biserica, astfel de conflicte se pot ivi și așteptăm ca autoritățile bisericești să îi lămurească spre a se evita pe viitor repetarea lor.

— Șeghescu la Sibiu. Dr. Iosif Șeghescu ne trimite o declarație, prin care cere să desmințim știrea publicată de noi asupra incidentului ce l-a avut în Sibiu, în localul cafenelei »Habermann« cu d. Octavian Goga.

Noi avem știrea asta dela persoane vrednice de toată încrederea și, prin urmare o menținem în întregime ei.

— Din Timișoara primim o corespondență din care scoatem următoarele: Sărbătoarea Rosaliilor din Timișoara-fabric ni-a dat în acest an o dovadă puternică, că meseriașii noștri s'au deșteptat și vor să țină rând în toate privințele cu celelalte națiuni. Corul s'a prezentat sub conducerea învățătorului Nicolae Nicorescu cu toată demnitatea unui cor și în prestațiunile sale în timpul liturghiei ne-a surprins, așa, că numai laudă fără părtinire, li-se cuvine factorilor competenți și mai ales membrilor. Cu atât mai deprimătoare însă ne-a fost strana, în care cântările noastre bisericești parcă s'au diformat cu totul. Cântă mai mulți în același timp și nimeni nu respectă cântecul celuilalt și se produce o disonanță.

Un obicei rău s'a mai susținut încă aici, e purtarea discului (tasului) nu se face în timpul »Imnosului«, ci la »Priceasnă«. Cât de bine se potrivesc apoi vorbele: »Cu frica lui Dumnezeu în fața potirului, când cei cu discurile (de astădată 5) stau și ei cu banii față n'afață?!

— Câteva date asupra Brașovului. Din referatul vicișpanului de Brașov extragem încă următoarele date asupra școalelor secundare din Brașov în anul școlar 1907—8.

Reținem din aceste date cele privitoare la români. Din 230 elevi și școale reale superioare de stat au făcut examenul 6 români. Dintre 110 elevi ai școalei superioare comerciale de stat au făcut examenul 2 români. Dintre 182 elevi ai gimnaziului superior evanghelic au făcut examenul 4 români. Dintre 261 elevi ai gimnaziului sup. rom. cat. au făcut examenul 36 români. La gimnaziul sup. gr. or. român au făcut examenul 332 români. La școala reală inf. gr. or. au făcut examenul 89 români. La școala comercială sup. gr. or. română au fost examinați 97 români. Suma totală a elevilor ordinari, cari au cercetat școlile secundare din Brașov a fost de 1589. Dintre aceștia au fost 553 maghiari, 468 nemți 569 români și 17 de altă naționalitate.

Intr'un capitol separat se vorbește despre diversele reuniuni de pe teritoriul comitatului, în număr de 151. Ultimul capitol al referentului conține date amănunțite despre mișcarea populației comitatului. În cele 23 comune, aparținătoare comitatului Brașov sunt 58.815 suflete, între cari 22.958 gr. or. În orașul Brașov, conform statisticei din 1900, sunt 36.646 locuitori, între cari 9677 ev. lut, 9072 rom. cat. 10.943 gr. or., 905 gr. cat., 4048 ev. ref., 1198 evrei, 780 unitari și 22 de alte confesiuni. În raport cu celelalte confesiuni s'au înmulțit mai mult evreii, cari în anul 1869 au fost de abea în număr de 217 sau 0,8 procente a locuitorilor.

Căsătorii între români s'au încheiat în cele 23 comune ale comitatului în anii 1900—1907 în număr de 1718. În anul 1907 s'au încheiat 246 căsătorii între români. Mai multe căsătorii s'au încheiat în acest an în Satulung. În orașul Brașov s'au încheiat în anii 1900—1907 cu totul 2270 căsătorii, dintre cari 669 între gr. or. și 2 între gr. cat. În anul 1907 s'au

încheiat între români din Brașov 95 căsătorii, între rom. cat. 28, între ev. 57, între ev. ref. 15, între unitari 2 și între israeliți 10.

Pe întreg teritoriul comitatului s'au încheiat în restul timpului dela 1900—1907 cu totul 6575 căsătorii, între cari 2387 între soți români și 1436 mixte.

— Adunarea generală a Reuniunii femeilor române din comit. Hunedori. Primiim următoarea Convocare. Pe baza §§-lor 11. și 20., p. 8. din statute, membrele »Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedoarei«, împreună cu toți cei-ce doresc spriginirea și înaintarea Reuniunii noastre, prin aceasta se invită a lua parte la adunarea generală, ce se va ține în Deva, la 12 Iunie 1909, la 3 ore d. a., în localitățile »Casinei române«. La ordinea de zi, va fi, între altele obiecte, și alegerea comitetului, pe un nou period de trei ani. Din sedința comitetului, ținută la 21 Martie 1909. Elena Pop Hosszu-Longin, presidentă. Dionisiu Ardelean, secretar.

— Carmen Sylva și Mistral. În Arles (Franța de sud) s'a ținut Duminecă o serbare în onoarea poetului provançal Mistral, autorul poemului »Mireio«. Cu această ocaziune principele Cantacuzino reprezentând pe regina României, a azistat la înaugurarea monumentului poetului, înaugurarea prezidată de d. Dujardin-Beaumez, subsecretar de stat la departamentul instrucțiunii și artelor frumoase. Acesta, în mijlocul aclamațiunilor a remis lui Mistral cravata de comandor al legiunii de onoare. D. Charles Roux. președintele comitetului, predând monumentul orașului, a mulțămît înaltele personaje și mai ales reginei României, cari au patronat ridicarea monumentului. Principele Cantacuzino a pronunțat o alocuțiune exprimând urările reginei Elisabeta pentru poetul Mistral, amintind comuna origină a ambelor limbi și ambelor idiome, precum și amicitia dintre cele două popoare.

— Un articol despre reformele agrare din România. D. Alexandru Drăghicescu profesor la universitatea din București publică în »Dokumente des Fortschritts« un articol de informație despre legile de reformă agrară în România.

Autorul arată că ele cuprind unele dispenzații înaintate, ca legea maximului arendelor și minimul salariilor, cum nu se găsesc decât în Australia, țara cu legiuirea socială cea mai înaintată.

— Sinuciderea unul român în străinătate. Se anunță din Veneția că Sâmbătă la orele opt seara, d. Dumitru Stavridi, fost secretar al legățiunii române din Constantinopol, s'a sinucis, trăgându-și un glonte de revolver în cap, din cauză de boală.

— O călătorie ciudată a unui român. Ziarul »Le petit Journal« povestește peripețiile unei călătorii strănii făcute de un tânăr român, Alexandru Bărbulescu. Acesta fusese surprins de impiegații gării de Est din Paris, eșind de sub un vagon, în momentul sosirii Expresului Orient. Ce căuta sub vagoane acest misterios călător?

De unde venea? Ce limbă vorbea, căci la întrebările poliției dădea din umeri și surdeea, sau răspundea într'o limbă ce suna plăcut, dar din care nu prindeau polițiștii nici-un cuvânt, decât doar... Constanța... trent... Orien Express... De pe oboseala figurei se presupunea însă c'a petrecut mult timp pe fiarele curmezișe de sub vagon.

La poliție prinzând cuvântul de român, i-se aduce un compatriot, cismarul Alexandru Tvers, din str. Coulaincourt. Misterul se risipește: Al Bărbulescu petrecuse sub vagon timpul de 48 ore, dela Constanța până la Paris, fără să mănânce, fără să bea, fără să doarmă, în sgomotul asurzitor al trenului care aleargă cu o iuțeală vertiginoasă. Poliția franceză n'a luat măsuri împotriva tânărului Bărbulescu, l-a lăsat să plece cu compatriotul său. Astăzi lucrează în atelierul acestuia și patronul este foarte încântat de el. Numai el a stărnit o vie curiozitate în cartierul în care locuiește și lumea aleargă din toate părțile ca să vadă pe călătorul care a avut îndrăzneala să facă un drum așa de lung și de periculos în condițiile știute.

— O descoperire dureroasă. Ziarele din New-York povestesc următorul caz interesant: Un tânăr

eschimos, anume Mene, student la universitatea din New-York, s'a hotărât a părăsi studiile și lumea civilizată și a se întoarce în Groenlanda între ai lui. Această hotărâre a tînărului eschimos își are cauza ei. Mene a venit împreună cu tatăl său la New-York încă de cînd era copil de patru ani. Aici nu peste multă vreme tatăl său muri și copilul fu crescut într'un azil de copii orfani. Foarte inteligent și muncitor, el se distinse în școală și s'au găsit inime caritabile, cari să-l ajute a-și continua studiile. Un gînd însă îl neliniște. Voia să știe unde e mormîntul tatălui său, să meargă să se închine acolo. Dar nimenea nu putea sau nu vrea să-i spună. Tînărul Mene căută priu registrele tuturor cimitirelor, dar fără de nici un rezultat. Zilele acestea el vizită un muzeu din New-York și, între alte multe, îi atrase atențiunea un schelet de eschimos. Citi notița esplicativă, care arăta origina scheletului, al cui e și de unde venise eschimosul. Mene se convinse că acel schelet era al tatălui său. Această descoperire l'a mișcat și l'a desgustat într'atîta de lumea civilizată, în cît se hotărî să plece iar între eschimoșii săi simpli, dar cu mult respect față de om. Intr'o scisoare adresată unui prieten Mene spunea că, dacă nu va putea pleca între ai săi, se va sinucide. O femeie cu suflet nobil, primadona Vesta Tiley dela opera din New-York i-a oferit suma de 500 de dolari, cu cari Mene va pleca între eschimoși.

— **Mulțămîta publică.** La petrecerea populară din Ciclova-română aranjată cu ocaziunea serbării hramului sf. biserici — Înălțarea Domnului, — a rezultat un venit curat de 202 coroane, care sumă este destinată pentru cumpărarea unui steag. Tot spre acest scop d. Ioan Petrovici cu ocaziunea jubileului său de 60 ani de preoție a donat 100 coroane. Marinimoșii donatori primească și pe calea aceasta mulțămîta noastră. — *Epitropia parochială.*

— **O carte de mare preț.** «Sfaturi și îndrumări în afaceri de dare» este titlul unei cărți apărute în tipografia «Poporul Român», din Budapesta. Cartea aceasta face cunoscut în termeni populari legea nouă pentru darea de pămînt, și cuprinde o mulțime de sfaturi și învățături bazate toate pe ordinațiunile ministeriale și pe legile existente. Cuprinsul întreg se poate afla în anunțul publicat în numărul de față, asupra căruia atragem atențiunea cetitorilor noștri. Prețul cărții 1 cor. 10 bucăți costă 8 cor. plus porto postal. Se poate comanda la administrația «Poporul Român», Budapesta, VII. István út 11.

Economie.

O nouă bancă românească.

Primim următorul prospect:

1. Subt firma »Ancora institut de efecte societate pe acții«, ungurește: «Ancora értékpapír-intézet részvénytársaság», nemțeste: »Ancora Effecten-Anstalt-Actien-Gesellschaft«, înființăm pe timp de 50 ani un institut, societate pe acții, care să se ocupe exclusiv numai cu cumpărarea și vinderea pe rate a lozurilor și tuturor efectelor rentabile.

2. Scopul institutului este de a veni în ajutor tuturor oficianților privați spre a-și putea aquira efecte — unica avere a funcționarilor — pe lângă cele mai avantajoase condiții precum și a pune baza unui fond de ajutorare, proprietatea acționarilor.

3. Acționarii au favorul, că solvesc cu 5% mai puține interese după efectele cumpărate de ei pe rate.

4. Imprumuturi personale nu va acorda, va da însă 75% din valoarea nominală a efectelor lombardate, iar la cele contate la bursă 75% din cursul zilei pe lângă un etalon mai mare cu 3,0% decât băncii de misiune.

5. Capitalul societar să fixează deocamdată la suma de Cor. 20.000 — în 400 acții à 50 cor. Adunarea generală de constituire poate urca respective reduce capitalul până la suma subscrisă.

6. Sediul se propune Lugojul. Adunarea generală de constituire prin majoritate absolută poate decide și alt oraș ca sediu.

7. Terminul de subscriere se fixează pe 7. Iulie 1909. Subscrierile se pot face în persoană sau prin plenipotențiți.

8. La subscriere se solvesc 10 proc. (5 cor.) de acție plus 4 coroane taxă de înscriere (2 coroane la fondul de rezervă iar 2 coroane la spese de fondare). Până la adunarea de constituire — care va avea loc în ziua congresului funcționarilor români din vara aceasta — sunt a se solvi încă 20 proc. (10 cor.) de acție, iar restul în rate lunare succesive tot câte 5 cor. de acție.

9. Plătirea ratelor până la adunarea generală de constituire se poate face la următorii domni: Romul Dimboi, contabil la »Poporul« în Lugoj, Vasile Babi, funcționar la «Bihoreana» în Oradea-mare, Simeon Popescu, contabil la «Plugarul» Cacova (Caraș-Severin) și Leontin Pușcariu contabil la «Vatra» în Cluj.

10. Publicațiunile oficioase se fac în »Revista economică« din Sibiu.

11. Când punem bază acestui institut menit să apere interesele celor aproape 600 oficianți de bancă români, am consultat pe mai mulți fruntași dela cărma institutelor noastre și că nu au putut toți să subscrie prospectul, e piedica de-părțării.

Garanția pentru prosperarea institutului nostru ne-o dau oficianții dela cele aproape 200 institute românești, cari în cercul cunoșcărilor și clientelei lor vor face propagandă explicându-le efectele și importanța lor după îndrumările primite din centru, cari să vor face după cele mai ușoare și mai moderne sisteme existente.

Cacova, în April 1909.

Fondatori: Simeon Popescu (Cacova), Leontin Pușcariu, Romul Dimboi, Vasile Babi.

Târgul de bucate din Aradul-nou.

1 Iunie 1909.

Avem speranță, că aflîndu-ne în preajma venirii și mersul vremii se va schimba înspre bine. Deși nu ne putem plînge, dar că sămănăturile să se poată desvolta gradat, se cere ca vremea priincioasă de-acum să nu se schimbe des. Negoțul de bucate e constant.

S'au vîndut azi:

grâu 200 mm.	15.—
cucuruz 400 mm.	7-20—
secară	9-80—
ovăs	8-20—
orz	8.—

Prețurile sunt socolite în coroane și după 50 klg.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 1 Iunie 1909.

Grâu pe Mai 1909	29.60—30.25
Grâu pe Oct.	25.92—25.94
Secară pe Oct.	20.16—20.18
Cucuruz pe Mai	15.46—15.50
Cucuruz pe Iul	15.76—15.78
Ovăs pe Mai	16.06—16.08
Orz pe Oct.	15.62—15.34
Rapiță pe Aug.	30.65—31.—

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul

Grâu nou	
De Tisa — — — —	30 K. — 30 K. 60 fil.
Din comitatul Albei —	29 > 40 - 29 > 50 >
De Pesta — — — —	29 > 20—30 > — >
Bănățenesc — — — —	30 > 60—30 > 80 >
De Bacica — — — —	30 > 50—30 > 70 >
Secară de calitatea I	19 > 90—20 > 20 >

Secară de calitatea mijloc.	19 > 60—19 > 80
Orzul de nutreț, cvalit. I.	16 > 50—16 > 80
> > calitatea a II.	16 > ——16 > 40
Ovăs > > I.	17 > 50—17 > 55
> > > II.	17 > 30—16 > 40
Cucuruz — — — —	15 > 70—15 > 80
Târâțe — — — —	11 > 40—12 > —

BIBLIOGRAFII.

A apărut »Lucafărul« Nr. 11 cu următoarele sume: Em. Gârleanu: Din lumea celor ce cuvântă: I. Musculița. II. Tovarășul. Ecaterina Pitiș: Cântec (poezie). A. Seca: Melancolie (poezie). Vasile Stoica: Răvaș (poezie). D. N. C. tori: Din țările scandinavice: Muzeul Nordului. Victor Eftimiu: Măiestrul (poezie). Aurelia P. Șoapte (poezie). Mihail Lungeanu: Cu cruci. D. Marcu: Inviere (poezie). E. Hodoș: Paștrăine: Ivan Turgheniev: Ceasul. Ecaterina Pitiș: Cântec (poezie). Cronică: Tablou comemorativ. Știri. Ilustrațiuni: Muzeul Nordului. I. Muzeul Nordului: Portul țărănesc (figuri de ghimbrăcate în costume); Interiorul unei case țărănești din provincia «Scania»; Interiorul unei țărănești din Norvegia. Octavian Smigelski: Tablou comemorativ.

A apărut și se află de vânzare librăria »Tribunei«:

„Impresii de teatru din Ardeal“ de Zaharie Birsan.

Recomandăm cu căldură acest frumos și interesant volum, în care afirmă cu o nouă putere talentul simpaticului nostru artist.

Prețul 2 coroane.

Plus 20 fileri porto.

Redactor responsabil Constantin Savu.
»Tribuna« institut tipografic, Nichin și con-

„CODRUL“
Institut de credit și economii, societate pe acții în BUTENI.

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de contabil la institutul de credit și economii »CODRUL« în BUTENI (Battyin) se deschide concurs, cu termenul inclusiv de 8 Iunie st. n. a. c.

Salariu Cor. 1600. Bani de cvartir Cor. 400 și tantiemele statutare.

Direcțiunea

Caut

Un candidat de avocat
cu praxă.

Postul și-l poate ocupa imediat, însă cel mai târziu cu 1 Iulie a. c.

Condițiuni conform înțelegerii.

Dr. Victor Bonfescu,
Hațeg—Hátszeg.

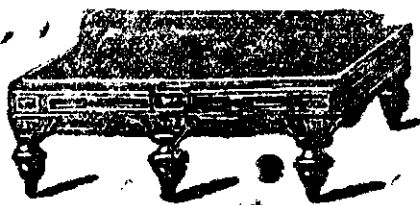
Dacă târguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde ați cedit aceste anunțuri.

Joan J. Popidan,

măsar de edificii, mobile și billiarde în Sibiu.

Se recomandă în atențiunea onor. public din loc și din provincie. Face tot felul de edificii și mobile de școlă, prăvăli și biurouri, montează cafenele și restaurante.

Mai ales atrag atenția on. proprietari de cafenele și restaurante asupra atelierului meu de biliarde, unde le săvârșesc pe lângă prețurile cele mai moderate și garanție.

Cel dintâiu atelier de pietri monumentale aranjat cu putere electrică.

GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA

măiestru de monumente și pietri de cimitir —
Fabricație proprie din marmoră, granit, labrador etc.
Din pietri de mormânt magazina se află în
Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.
Cancelaria și magazinul central:
Kolozsvár, Dézsma-u. 21.
Telefon 662.
Filiale: Nagyvárad, Nagyszeben, Déva și Bánpatak.

Crema Salvator cel mai bun cosmetic pentru mâni și față, contra pișturiilor și a necurătențiilor de pe față. 1 borsan 1 cor.

Pudra Salvator, apără fața de părleală și face pelea albă ca laptele. Albă, roză și crem, 1 cutie 1 coroană.

Săpun Salvator, în timpul cel mai scurt face pelea fină și fragedă. 1 bucată o coroană.

Praf de pele Salvator Nr. III. un medicament sigur contra așchării mânilor și a piciorărilor, abscolt desti-dicios. 1 cutie 1 coroană.

Spirit de vin (Franzbrandwein) Salvator. Un medicament de casă cunoscut care nu trebuie să lipsească din nici o casă. Se recomandă la orice răceală, durere de cap, migrenă, junghiuri, reumă și ischios. Prețul unei sticle 1 coroană.

Schwedische Tropfen. (Picături de Suedia) o doftorie probată contra boalelor de stomac. O sticlă originală 1 coroană.

Balsam pentru bătăături depărtează repede și fără durere orice rădătură, pelea întărită sau negei. Prețul unei sticle cu pensulă 70 fileri.

Toate aceste preparate sunt numai atunci veritabile, dacă sunt provăzute cu marca de text «Salvator».

Comandele din provincă se execută prompt și cu băgare de seamă.

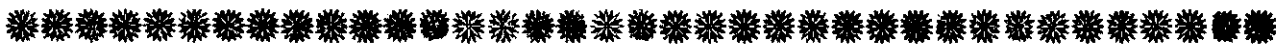

S. Mittelbach,

farmacia și drogheria la Salvator.

Zagrab

(Croatia).

Voiești

să fi servit bine și pe plac, apoi păseri canar, papagii vorbitori, petreșeli, pești de aur, porumbi, găini de soiu, păsuni, iepur, câni de vânat și de lux, pisce de Ang ra, mămuțe imblânzite, colivii etc. aparate brute, să alegi și să cumperi numai dela vânzător a de păseri de aici, care de 10 ani se bucură de cel mai bun renume. Dacă le aibi toate aceste, apoi și cel mai bun nutremânt pentru păseri iarăși numai dela mine să-l cumperi. Numai în depozitul principal: **Zagreb, Mircovič, Marije Valerije ulica 10.** (Oda e separată pentru păseri. Cantărețe).

Eu vând numai exemplare și mărfuri de prima calitate, mărfuri slabe și de puțin preț n'ei nu țin.

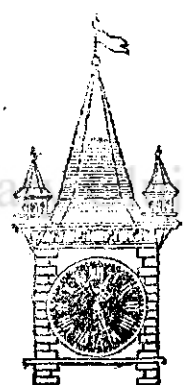
Premiat la Amsterdam, la Viena de două ori, Bruxela, Londra, Marsilia, Paris, Zagreb.

1000 epistole de reșunoștință, preșum și multe alte diplome. Expedez cu poșta garantând pentru marfă vie.

Kovács L. Nandor

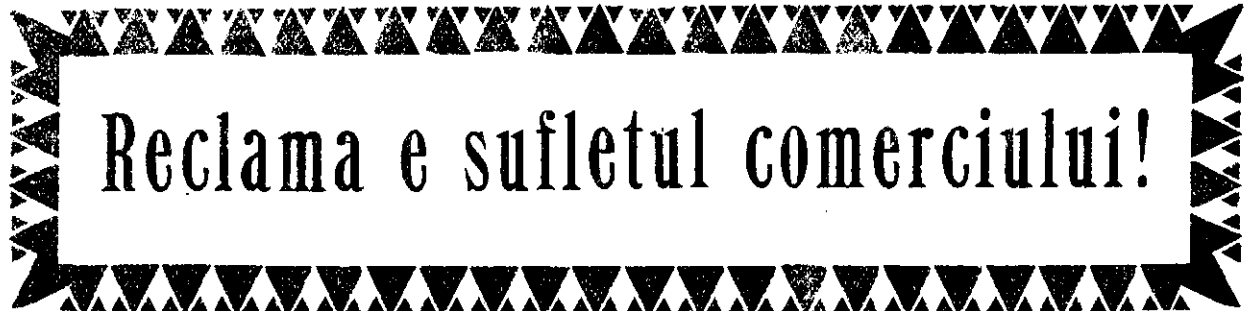
SEGHEDIN — SZEGED

Laudon utca.

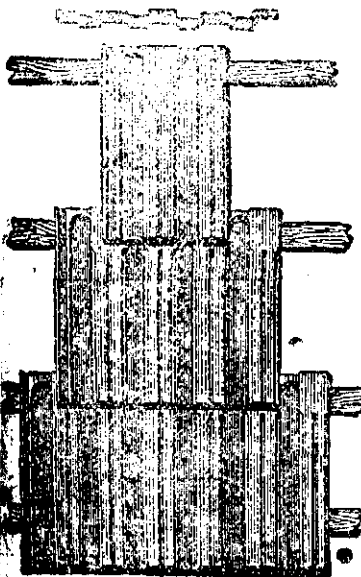

Pregătește clădiri de turn pentru biserici, primării castele, cazărmi, școli și fabrici, de construcția cea mai nouă și mai bună, executate solid. Primește orice reparări. — Clădiri de turn, bisericilor, comunelor le expediază pentru plătiri în rate. —

Planuri gratuite.

Reclama e sufletul comerțului!

Ţigle »Bohn« acoperitoare de siguranță, brevete. Nr. 253. Depărtarea între lațuri 34 cm.

MUSCHONG I. és TÁRSAI

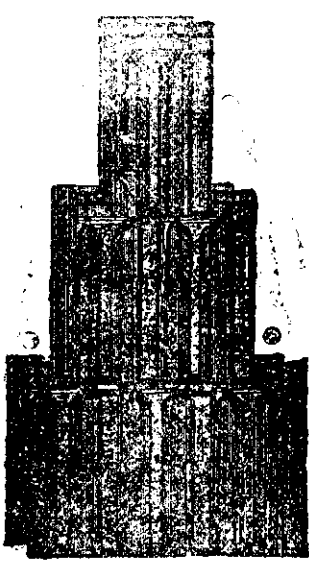
fabrică de cărămizi cu aburi

IN LUGOȘ.

Telefon: Centrala No. 43.
Strada Timișorii No. 182.

Nrul cheque-ului și clearing-ului casei de păstrare poștală 9040.

Adresa telegrafică: Muschong Téglagyarak.

Ţigle »Bohn« acoperitoare de siguranță, brevete Nr. 272. Depărtarea între lațuri 34 cm.

Producțiunea anuală de peste 40 milioane de țigle acoperitoare de lut, libere de var, brevetate nr. 253 și 272.

Preț-curent și mostre se trimit gratuit și scutite de taxă.

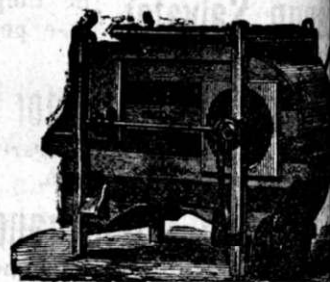
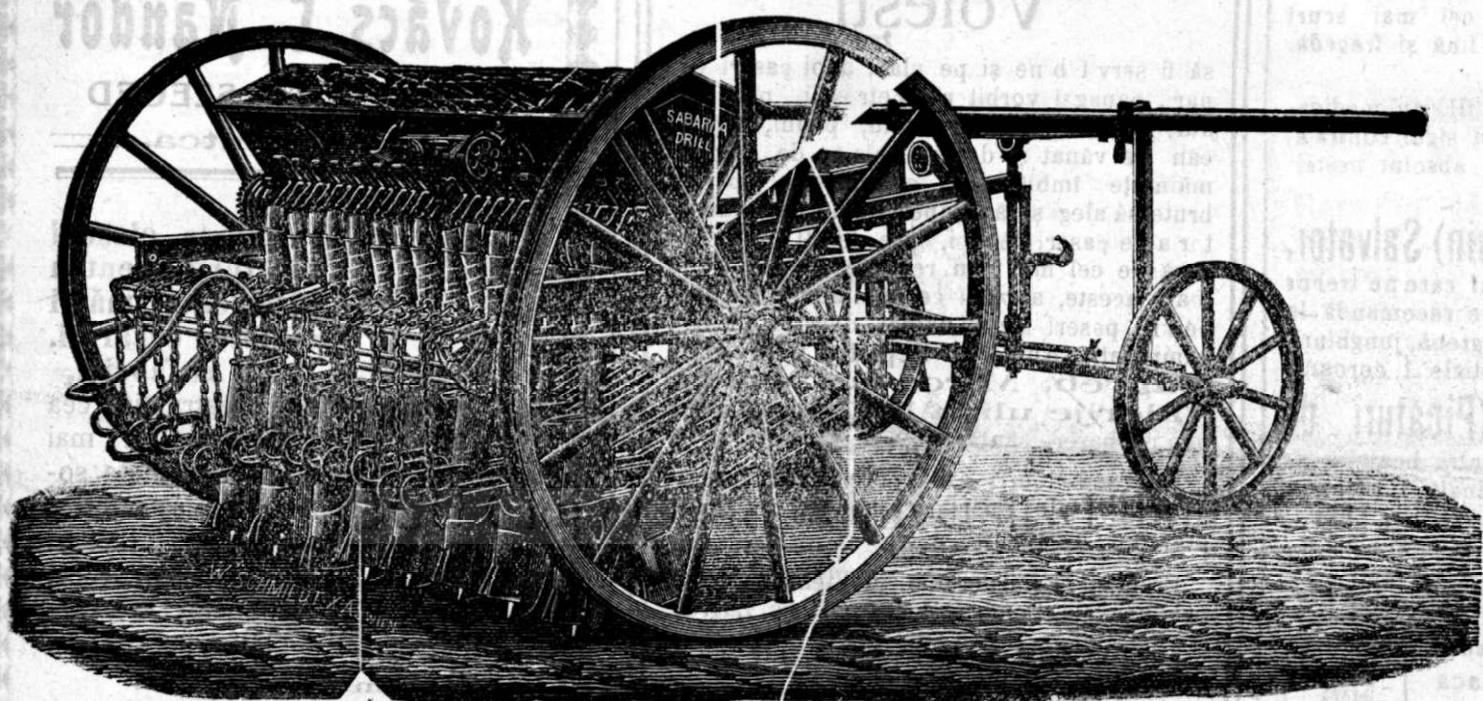
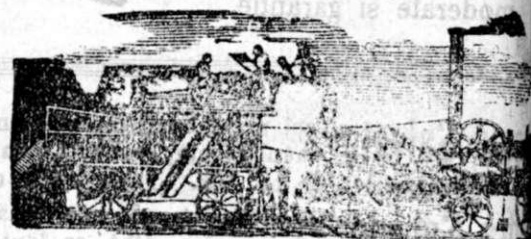
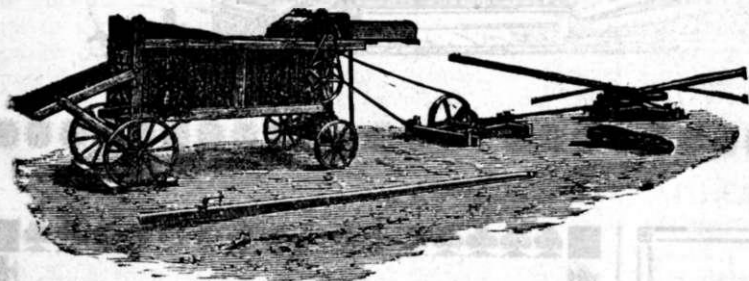
Frații Burza

fierărie și vânzare de praf de pușcă în

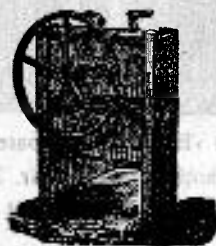
Telefon
Nr. 604.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.

Telefon
Nr. 604

Recomandă magazinul lor bogat asortat de fierării și tot felul de mașini agricole

cu prețurile cele mai moderate și pe lângă plățire în rate. Cu garnituri pentru treierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului.

